

Kommunledningsförvaltningen

Paul Robertson

0476-551 41

Paul.robertsson@almhult.se

Kommunstyrelsen

Yttrande över Trafikverkets remiss av förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2022–2033 (TRV 2021/79143)

Ärendenummer KS 2021/242

Sammanfattning av ärendet

Trafikverket har enligt uppdrag upprättat förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2022–2033. Förslaget är nu på remiss och Älmhults kommun har beretts möjlighet att yttra sig över förslaget. Älmhults kommun yttrar sig över förslaget enligt nedan där vikten av framför allt fyra objekt lyfts fram jämte generella synpunkter.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag

- Kommunledningsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2022-01-21
- Trafikverkets remiss av förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2022–2033.

Ärendebeskrivning

Generella synpunkter

Älmhults kommun anser att förslaget till nationell plan för transportsystemet 2022–2033 speglar behovet av upprustning av befintlig infrastruktur på ett bra sätt. Givet det eftersatta underhållet på stora delar av den statliga infrastrukturen är detta en prioritering som Älmhults kommun mycket väl kan förstå utifrån de givna ramar som har tilldelats.

Samtidigt vill Älmhults kommun ändå framhålla att behovet av nya infrastruktursatsningar är stort och detta gäller inte minst i regionen sydöstra Sverige. Den tilldelade ramen till Trafikverket är den historiskt högsta. I förslaget till ny nationell infrastrukturplan återfinns endast ett fåtal nya objekt, sju stycken. De nya objekt som är upptagna är till stora delar samfinansierade eller medfinansierade. Älmhults kommun konstaterar utifrån detta faktum att Trafikverkets prioritering av nya objekt i förslaget verkar till stor del vara styrt av graden av ”extern” finansiering och inte av vilka objekt som ger störst nytta ur ett samhällsperspektiv.

Vidare anser Älmhults kommun att gällande investeringar i ny infrastruktur präglas förslaget av ett alltför begränsat synsätt på varje enskilt objekt, ett slags avbockande av enskilda objekt utan full hänsyn till det större transportsystemsmässiga sammanhanget.

Älmhults kommun befinner sig i ett funktionellt regionalt samband mellan framför allt Sydsverige/Skåne men även sydöstra Sverige och är en del av båda dessa arbetsmarknadsregioner. Bristande infrastruktur inom regionen är ett stort problem idag och utvecklingsbehovet är stort. Exempel på projekt som enligt Älmhults kommun borde ligga till fullo inom plan utifrån detta är Sydostlänken, dubbelspår Växjö-Alvesta, byggandet av höghastighetsjärnväg sträckan Lund-Hässleholm samt åtgärder på Älmhults bangård och därtill hörande nya mötesspår på Södra stambanan precis söder om Älmhults tätort. Vidare bör sträckan Hässleholm – Alvesta längs Södra stambanan vara utpekad som en brist i transportsystemet.

Älmhults kommun vill även under generella synpunkter kommentera åtgärder för näringslivets behov. Kommunen uppfattar att Trafikverkets förslag till nationell plan, i likhet med den tidigare planeringsperioden, fokuserar mycket på näringslivet och samhällets behov av godstransporter. Dessa är nog så viktiga men näringslivet har ett lika stort behov av snabba och säkra persontransporter för att klara sin kompetensförsörjning. Älmhults kommuns anser detta vara av central betydelse och då inte bara för kunskapsintensiva företag som exempelvis IKEA utan hela näringslivet i stort, även industriföretagen. Kompetensförsörjningen har då i princip två ben att stå på. Det första är att fler individer väljer att bosätta sig på den ort där det specifika arbetstillfället finns och det andra är fungerande infrastruktur och kommunikationer, för att möjliggöra för inpendling. Mot bakgrund av samhällets utveckling i stort och en allt mindre benägenhet att ”flytta efter jobben” finner Älmhults kommun resonemangen i förslaget till nationell plan som alltför snäva och utifrån näringslivets behov borde persontransportfrågan vara mer i fokus.

Områden med särskild kommentar

I det följande vill Älmhults kommun redovisa sin syn på enskilda områden/objekt av särskild vikt.

Ny stambana

Frågan om ny stambana i Sverige i form av höghastighetsjärnväg har varit föremål för mycket utredningsarbete under några år. I uppdraget som gavs till Sverigeförhandlingen ingick även det regionala resandet men Älmhults kommun upplever att Sverigeförhandlingen reducerade uppdraget till att enbart handla om att knyta ihop våra tre större städer på snabbast möjliga tid. Vår uppfattning är att mycket av de nyttor som kan uppstå till följd av en investering i höghastighetsbana står att finna i just det regionala resandet.

Oaktat denna frågeställning anser Älmhults kommun att ny stambana bör vara prioriterat och att det då bör vara sträckningen i sin helhet samt att utbyggnaden behöver ske skyndsamt. Utifrån detta följer då att finansieringen behöver hanteras på annat sätt än inom den nationella planen. Undanträngningarna på

andra investeringar samt tidsutdräkten för att bygga nya stambanor inom ramen för nationell plan ter sig orimliga.

Konsekvenserna av ett fördröjt byggande av höghastighetsjärnvägen samt en dragning av densamma som inte leder mot största möjliga nytta ur ett regionförstoringsperspektiv kan bli tämligen allvarliga, inte bara för Älmhults kommuns vidkommande utan även för regionen och landet. Detta då snabba och säkra persontransporter är direkt avgörande för näringslivets förutsättningar att verka i regionen. På kort och medellång sikt är detta även kopplat till funktionaliteten på befintlig södra stambana vilken kommenteras särskilt nedan.

I förslaget på nationell plan är utbyggnad av sträckan Lund-Hässleholm fortsatt med vilket är en bra början men långt ifrån tillräckligt.

Södra stambanans funktion

Byggnation av ny stambana i sträckningen Lund – Hässleholm ser Älmhults kommun mycket positivt på. Samtidigt har Älmhults kommun tagit del av Trafikverkets egna prognossiffror och kan konstatera att belastningsgraden på Södra stambanan mellan Hässleholm – Alvesta är mycket hög, mellan Hässleholm – Älmhult ca 95% och mellan Älmhult – Alvesta ca 85%. Mot bakgrund av detta finner Älmhults kommun det anmärkningsvärt att sträckan Hässleholm – Alvesta inte är utpekad som en brist i förslaget till nationell plan.

Vidare har Älmhults kommun tillsammans med andra aktörer påtalat problemen kopplat till den flaskhals som Älmhults bangård utgör längs Södra stambanan.

Älmhults kommun har deltagit i arbetet med åtgärdsvalsstudie som Trafikverket genomfört och som innefattar dels förslag till lösningar på Älmhults bangård och dels förslag på nya mötesspår längs Södra stambanan i höjd med Älmhults tätort.

Förslaget enligt åtgärdsvalsstudien att genomföra förbigångsspår Slätthult, samt bangårdsåtgärd norr, har ett högt bedömt samhällsekonomiskt nyttovärde.

Förslagen i åtgärdsvalsstudien löser inte problematiken med den höga belastningen Hässleholm – Alvesta långsiktigt men skulle skapa ett andrum fram tills en mer långsiktigt hållbar lösning finns på plats (ny stambana i sträckningen). Älmhults kommun konstaterar att detta objekt inte heller återfinns i förslaget till nationell plan.

Sammantaget ser Älmhults kommun inte, utifrån Trafikverkets prognossiffror; hur trafikeringen längs södra stambana ska kunna hanteras med avsaknad av åtgärder i den aktuella sträckningen. Den flaskhals som sträckningen kommer att utgöra blir dimensionerande för hela systemet och den nytta som byggande av etapper av ny stambana kan skapa begränsas därmed kraftigt.

Slutligen kan Älmhults kommun inte nog poängtera vikten av tidsaspekterna i dessa frågor. Dagens situation är direkt ohållbar och flertalet pendlare upplever stor frustration i sitt dagliga liv på grund av detta. Älmhults kommun menar därför att alla åtgärder som krävs för att nå ett fungerande system måste ske så skyndsamt som bara är möjligt. Näringslivet både på orten och i regionen är direkt beroende av möjligheten till snabba och säkra persontransporter och på längre sikt är därför frågan om ny höghastighetsbana av stor vikt. På kort och

medellång sikt är åtgärderna på Södra stambanan enligt ovan en absolut nödvändighet.

Sydostlänken

I Trafikverkets förslag till nationell plan återfinns objektet Sydostlänken. Det är emellertid senarelagt med tre år jämfört med nu gällande nationell plan. Älmhults kommun anser att tillskapade av Sydostlänken i sin helhet är av stor vikt mot bakgrund av det ökande godsflödet i östlig riktning. Därtill kommer den avlastningseffekt av Södra stambanan som skapas genom byggande av Sydostlänken. Detta i sin tur skapar bättre förutsättningar för en fungerande tågtrafik längs Södra stambanan.

Byggandet av Sydostlänken är av stor vikt för näringslivet inom regionen och nyttan av projektet utifrån ett godsperspektiv är hög.

Älmhults kommun anser därför att tidsplanen för Sydostlänken justeras och att projektet tidigareläggs jämfört med Trafikverkets förslag till nationell plan.

Dubbelspår Växjö-Alvesta

Sträckan Växjö-Alvesta är i dagsläget hårt belastad. Många arbetspendlare reser från Växjö till Älmhult, främst IKEA, och sträckan är därför viktig ur ett kompetensförsörjningsperspektiv. Älmhults kommun anser därför att objektet bör lyftas in i den nationella planen.

Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunstyrelsen:

- Kommunstyrelsen beslutar att överlämna remissyttrande daterat 2022-01-21 till Regeringskansliet (Infrastrukturdepartementet).

Paul Robertsson

Samhällsbyggnadschef

Susann Pettersson

Kommunchef

Beslutet skickas till

Regeringskansliet

Kommunledningsförvaltningen – Samhällsbyggnadsavdelningen.